

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAÍŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік Lxviii № 22 (3433) Варшава, 4 червня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

55-й Дитячий фестиваль української культури. с. 2

Вишиті історії,
розказані вночі. с. 8

XVI Післяобіддя
з українською
культурою. с. 10

ISSN 027-8254

2 2

9 770027 825238

«Лісова пісня» – краківський клуб «Вулик». Фото Григорія Сподарика

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

55-й Дитячий фестиваль української культури

«Інвестувати в дітей – це інвестувати в майбутнє»

Казка, вірш чи танець – це невіддільні складові Дитячого фестивалю української культури в Ельблонзі, що цього року відбувся 20-21 травня й був уже 55-м. Як і попередні, він посів своє чільне місце серед регіональних заходів.

Недільний гала-концерт відкрив член Ельблонзького відділу Об'єднання українців у Польщі Мирослав Притула. Він підкреслив, що захід гуртує поціновувачів української культури та традиції, а в час війни є нагодою продемонструвати єдність українського народу. Нагадав, що фестиваль уже двадцятье відбувається на сцені театру, що є можливим завдяки підтримці директора Мирослава Седлера. Слід зауважити, що установа активно працює також з партнерами в Україні, тому на ельблонзькій сцені до цього виступали артисти з Києва, Львова, Коломиї, Рівного чи Тернополя. На прохання Мирослава Притули учасники хвилиною мовчання вшанували пам'ять жертв війни та померлого нещодавно о. Григорія Назара, який активно працював з українською молоддю й часто був учасником ельблонзького фестивалю. Вітаючи молодих артистів, які прибули з різних куточків Польщі, Мирослав Притула особливо привітав гостей з України: «Вітаю колектив „Надія” з Дубна, який привозить нам справжню надію на перемогу українських героїв». Він підкреслив, що фестиваль є символом польсько-української солідарності у важкий час війни і подякував за підтримку польським друзям, зокрема представникам ельблонзької влади.

Стефан Дембіцький з учасниками фестивалю

«Без нього нам не можна, він учить шанувати і мову, і пісні», – так про фестиваль говорила у своєму вірші, присвяченому заходу, Наталія Шелест, яка опікується молодими артистами з української школи в Бартошицях. Організатори спеціальною грамотою відзначили її активну участь і те, що вона уже 25-й раз привозить своїх підопічних на фестиваль. Хоча головними героями тут завжди є діти та молодь, варто пам'ятати, що за ними стоять дорослі опікуни та громадські лідери. Зокрема, про це говорив віцемаршалок Мирон Сич, який подякував за започаткування фестивалю Андрієві Наконечному, нині почесному голові Ельблонзького відділу ОУП. Віцемаршалок висловив також підтримку актуальним лідерам відділу, які продовжують ініціативу. «Хто інвестує в дітей та молодь, той інвестує в майбутнє», – зауважив Мирон Сич. Він нагадав, що багато нинішніх лідерів громади саме на

Ансамбль «Надія» з Дубна

Казка «Вовк і семеро козенят»

ельблонзькому заході розвивали свої таланти й відчували потребу у громадській активності. А за це віцемершалок особливо подякував учителям та опікунам, які щодня розкривають перед молодим поколінням багатство рідної культури. До цих слів приєднався й консул України в Гданську Олександр Плодистий. За його словами, присутність на сцені української пісні, вірша чи вишиванки є доказом того, що теперішня повномасштабна війна і давні переслідування з боку москви не можуть знищити українську культуру. Про її велич згадав мер Ельблонга Вітольд Врублевський, лист від якого зачитав віцемер Міхал Міссан. Роботу дітей, організаторів, учителів та батьків високо оцінив єпарх Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ владика Аркадій Трохановський. «Фестиваль проходить у дуже складний час й показує, що ми потрібні Україні, а Україна потрібна нам», – зауважив єрарх. Він побажав, щоб кожен наступний захід гуртував різні покоління українців і дозволяв «творити одну велику українську родину».

Ансамбль «Сузір'ячко»

4 червня 2023 року

Мистецьку частину гала-концерту відкрив Марко Денисовець, який унаслідок війни переїхав з України до Польщі та навчається в українській школі в Гурові-Ілавецькому. Його інтерпретація відомої пісні «Чути гімн» стала підтвердженням того, про що говорили офіційні гості, – в українській культурі й українцях, навіть зовсім молодих, є небувала сила, якої нікому не знищити. Про це йшлося й у програмі «Не брати, не сестри», яку представили учні української школи в Гурові-Ілавецькому. Слова однієї з виконаних ними пісень «Ви величезні, ми – великі» – це послання ворогам про даремність їхніх навіть найжорстокіших дій. Різноманіття мистецьких форм, презентованих на фестивалі, ілюструє казка «Вовк і семеро козенят», яку цього року привезли молоді артисти з Лемборка. Патріотичні й народні пісні виконав ольштинський гурт «Сузір'ячко». На ельблонзькій сцені виступили представники краківського клубу «Вулик», створеного після приїзду українських сімей, котрі шукали в місті захисту від війни. У клубі проводять художні заняття (танець, спів, театр) рідною українською мовою, в яких бере участь понад три сотні дітей. В Ельблонзі вони представили уривки з вистави «Лісова пісня» за мотивами драми Лесі Українки. Слова з їхньої програми «лиш любов нас врятує від зла, і буде вічна весна» – це черговий сильний маніфест молодих українців. Настрій виступів змінили господарі – театр-кабаре «Горпинка», які представили програму «Просто генії». Це історія вчительки української мови, яка постійно «бореться» з особливим підходом до освіти своїх учнів. Останні, для прикладу, свято переконані, що Тарас Шевченко народився десь за часів динозаврів, потім жив, помер і мертвим залишається донині. Вони ще знають, що все це відбулося «на Вкраїні далекій». Потім на сцену вийшли танцювальний гурт із Лемборка з мальовничим танцем квіток, ансамбль «Лісова пісня» з української школи в Бартошицях з програмою «Борітеся поборете, вам бог помагає», учні з української школи в Гурові-Ілавецькому з ще однією музичною програмою, ансамбль «Світанок» з Лемборка та гості з Дубна – колектив «Надія».

На завершення фестивалю організатори традиційно вручили учасникам грамоти та подарунки. З особливим проханням до них звернувся голова Ельблонзького відділу ОУП Степан Дембіцький. «Коли поїдете літом відпочивати в гори, до моря чи озера, то заберіть із собою наших гостей з України», – закликав голова і просив спільно відвідувати вже рідні для українців землі на сході та півдні Польщі. ●

Наталія Шелест та ансамбль «Лісова пісня» з Бартошиць

Конгрес польсько-української солідарності

Польський театр імені Арнольда Шифмана у Варшаві, Осередок КАРТА, Український дім та Об'єднання українців у Польщі запрошують до участі в Конгресі польсько-української солідарності. Ця подія завершує серію польсько-українських зустрічей під назвою «Спільні справи». Подія відбудеться 14 червня в Польському театрі.

«Нашу дискусію ми розділили на дві частини. Перша, без участі глядачів, відбуватиметься в тематичних підгрупах, під час другої – на Великій сцені Польського театру – учасники першої частини поділяться висновками попередньої дискусії. Разом ми спробуємо представити наші рекомендації, адресовані не лише колам, які працюють з українськими партнерами, але й владі. Також представимо результати анкетування, яке ми провели серед багатьох суб'єктів, залучених до польсько-української співпраці», – читаємо в повідомленні на сайті театру.

Анкету можна знайти в дописі на фейсбук-сторінці Fundacja Edukacja dla Demokracji (Фонд «Освіта для демократії») від 19 травня. Час для заповнення анкети – до 5 червня.

«Метою цього Конгресу є осмислення досвіду польсько-української співпраці в широко визначеній соціальній сфері: від культури, науки, освіти та засобів масової інформації до діяльності, скерованої на підтримку різних груп та спільнот. Ми хотіли б, щоб цей досвід став основою справжнього партнерства і слугував зближенню наших суспільств. Завдяки тому, що нас об'єднують спільні проблеми (занепокоєння сьогоденням і турбота про історичну спадщину), а також спільні бажання (безпека нас і наших дітей), ми здатні створити нові якісні польсько-українські відносини. Віримо, що місце обох наших країн у спільноті демократичних європейських держав, які можуть ефективно захищати свої цінності та протистояти різним загрозам. Ми хочемо, щоб кордон між нашими країнами став дружнім, а в майбутньому – внутрішнім кордоном країн Європейського Союзу», – запрошують до участі організатори Конгресу.

Подія завершиться концертом гурту «Дагадана», який є прикладом польсько-української співпраці. Уже понад п'ятнадцять років учасники цього гурту блискуче поєднують елементи польської та української культури через джаз, електроніку та світову музику.

Пластова зустріч у Мриглодах

7–11 червня запрошуємо до Мриглов-Любицьких (Люблінське воєводство) членів української скаутської організації в Польщі Пласт, а також приятелів організації, колишніх пластунів для спільної зустрічі та впорядкування пластової оселі. Для оголошення організатори просять заповнити форму, яку розміщено на фейсбук-сторінці Пласт Польща – Plast Polska. Подобиці можна дізнатися за адресою: usp-ups@plast.org.pl.

Мриглоди – присілок села Верхрата в гміні Горинь-Здруй. Уже багато років тут розташовано пластову оселю, яка приймає влітку десятки українських дітей у табір. Однак там давно немає води, бо стара криниця вже висохла. Тому потрібна нова свердловина. Зараз пластуни проводять збірку на нову криницю.

Кошти цієї інвестиції – це 8-10 тис. злотих (в залежності від глибини, яка буде необхідна, щоб добути воду). Підтримати оселю в Мриглодах і побудову криниці можна за допомогою добровільних пожертв на рахунок:

93 1600 1462 1891 2770 0000 0005

PŁAST – UKRAIŃSKA ORGANIZACJA SKAUTOWA W POLSCE
ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, Polska

TYTUŁ: Darowizna na cele statutowe – Mrzygłody

Допрем'єрні покази «Мавка. Лісова пісня» українською мовою

1 червня, у День дітей, у польських кінотеатрах відбулася прем'єра мультфільму «Мавка. Лісова пісня» українською мовою. У червні анімаційний фільм покаже кілька десятків кінотеатрів у всій Польщі, зокрема в Щеціні, Варшаві, Гданську, Вроцлаві, Познані.

«Мавка. Лісова пісня» – це пригодницька історія, що розповідає про два світи. Дуже давно світ людей зрадив світ природи, чим почав багатовікову ворожнечу. Після ще однієї зимової сплячки наївна Мавка будить ліс. Проте зовсім скоро вона дізнається, що кохання до Лукаша, який прийшов до її світу в пошуках чарівного дерева, доведеться поставити на ваги з обранням нового охоронця лісу.

Основою для мультфільму стала драма-феєрія Лесі Українки «Лісова пісня», один із найпопулярніших творів української літератури для театральних постановок. На сьогодні цей анімаційний фільм став найкасовішим українським кінопроектом. Прем'єра в Україні відбулася на початку березня цього року.

Подобиці про мультфільм та список кінотеатрів, де його покажуть, можна знайти на сайті monolith.pl.

Кошти цієї інвестиції це 8-10 тис. злотих (в залежності від глибини, яка буде необхідна щоб добути воду).

Зустрічі з Юрієм Андруховичем у Польщі

У Польщі відбулися зустрічі з українським письменником Юрієм Андруховичем та презентація його роману «Радіо Ніч». У останні дні травня українці мали нагоду зустрітися з письменником у Лодзі, Варшаві, Любліні. Натомість 3 червня заплановано презентацію його нової книжки в Гданську. Модератором зустрічі буде Марек Вільчинський.

Юрій Андрухович – український поет, прозаїк, перекладач, представник постмодернізму в літературі, есеїст, кандидат філологічних наук.

«Радіо Ніч» – роман Андруховича, виданий у 2021 році, що зображає напівфантастичну історію життя Йосипа Ротського. У своїй книзі автор показує світ з позиції ексцентричного пройдисвіта, колишнього порноактора, музиканта й безстрашного опозиціонера, якого судять за вбивство диктатора країни. У «Радіо Ніч», як це часто буває в романах популярного в Європі та Україні письменника з Івано-Франківська, смисли та значення в непередбачуваному галопі перевертаються догори дригом. Андрухович випробовує непохитні цінності на міцність у несприятливих обставинах і вказує на винятки, потрібні для чарівних волоцюг. У романній суміші, підігрітій іронією та стилістичною віртуозністю, ми знаходимо сліди сучасної соціально-політичної ситуації України та Центрально-Східної Європи.

Подія в Гданську відбудеться за адресою: ul. Długa 35. Початок о 20:00.

Захід проведуть польською мовою з синхронним перекладом на англійську.

Зустріч глави УГКЦ з молоддю на Постійному синоді у Вроцлаві

24 травня єпископи Постійного синоду УГКЦ на чолі з Блаженнішим Святославом провели зустріч з українською молоддю в кафедральному соборі Воздвиження Чесного й Животворного Хреста Господнього у Вроцлаві. Про це повідомляє Вроцлавсько-Кошалінська єпархія Греко-католицької церкви в Польщі.

«Тримайся своєї Церкви – тоді не заблукаєш», – звернувшись до молоді у Вроцлаві патріарх Святослав Шевчук.

Під час зустрічі він закликав молодих українців, які сьогодні живуть у Вроцлаві, зберігати власну ідентичність і бути близькими до своєї Церкви. «Золоте правило, яке перевірило себе в різних хвилях еміграції українців по всьому світу та яке підтверджується сьогодні в нашій внутрішній міграції в Україні, є як заповідь, яку я хочу вам передати: будь поруч зі своєю Церквою, тоді не пропадеш», – сказав глава УГКЦ та згадав слова Тараса Шевченка. – Хто матір забуде, того Бог карає, люди соромляться, до хати не пускають». І додав: «Будь ласка, чужого вчіться, але свого не забувайте».

Окрім членів Постійного синоду, у зустрічі взяли участь архієпископ Євген Попович, митрополит перемисько-варшавський, єпископ ольштинсько-гданський Аркадій Трохановський та єпископ-емерит Петро Крик.

Зустріч з молоддю була однією з кількох подій, що відбулися в межах Постійного синоду УГКЦ. Засідання Синоду проходило 23-25 травня у Вроцлаві.

Однією з тем засідань був обмін досвідом щодо допомоги з боку Польщі та Перемисько-Варшавської греко-католицької митрополії біженцям з України. Крім того, єпископи зустрілися з представниками Римо-католицького костелу й державної та місцевої влади. На Синод приїхали єпископи з різних країн світу – Америки, Німеччини, України тощо. Господарем та організатором засідань був владика Володимир Юшак, єпарх вроцлавсько-кошалінський.

Фото з сайту cerkiew.net.pl

Моніторинг мови ворожнечі

Об'єднання українців у Польщі реалізує проєкт з моніторингу «злочинів ненависті» (мови ворожнечі), скерованих проти української громади.

«Якщо ви зіткнулися з мовою ворожнечі, будь ласка, повідомте нас, надіславши посилання на вебсайт або скріншот на електронну адресу: monitoring@ukraincy.org.pl», – повідомляє ОУП.

Проєкт реалізовано завдяки фінансовій підтримці (гранту) Фонду розвитку громад Світового конгресу українців (СКУ).

Фонд засновано з ініціативи президента СКУ Павла Грода. Метою Фонду є підтримка розбудови громад та сприятливого інституційного середовища, а також ініціатив, що розповідають міжнародній спільноті про Україну та український народ.

У вишиванках у Вроцлаві та Кракові

Вроцлав

День вишиванки – це свято, присвячене національному символу України – вишиванці, традиційній вишитій сорочці. Щороку свято припадає на третій четвер травня. З цієї нагоди у Вроцлаві 20 травня (субота) відбулося «Свято вишиванки», а разом з ним – концерти, майстер-класи, зокрема з петриківського розпису, конкурси, ярмарок ремесел і регіональних продуктів, ігри дітей і дорослих. У межах події відбувся парад вишиванок. Головним організатором виступила Фондація «Сила жінки». Серед гостей свята були, зокрема, Юрій Токар, генеральний консул України у Вроцлаві, та Ігор Саламон, голова вроцлавського гуртка ОУП.

У Кракові 18 травня, попри дощ та холод, центром міста пройшли учасники параду вишиванок. Під звуки барабана виконували українські пісні. Після параду охочі взяли участь у флешмобі, що відбувся в центрі «Meeting Point», де діти долонями розмальовували великий аркуш паперу. Були теж спільні співі.

Фото з фейсбук-сторінки Арт-світлиці «Сила жінки»

Молодіжна «Веснянка» у Домівці

Українські пісні, танці, частування спільно приготованими стравами, спілкування та нові знайомства в дружній атмосфері – так виглядав вечір «Веснянок», що відбувся в гданській Домівці 6 травня. Вхід на захід був вільним, але кожен присутній зміг долучитися до благодійного збору на потреби українських військових. «Веснянка» у Гданську – уже традиційний щорічний захід української молоді Три-міста. Уперше він відбувся на початку 2000-х років і якийсь час мав назву «Ламанка». Під час пандемії «Веснянки» не проводили, тож цього року зустріч стала відновленням традиції. «Молодіжна веснянка» скерована насамперед на інтеграцію української молоді в Гданську. Перед зустріччю молодь збирається, щоб прикрасити Домівку, приготувати страви, які всі учасники можуть продегустувати під час заходу.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Київ намагається жити всупереч російській агресії

Мешканці української столиці навчилися насолоджуватися життям і використовувати періоди спокою. Однак ледь не кожного дня кияни задаються питанням, чи атакуватиме росія їхнє місто ракетами або безпілотниками-камікадзе. Лише у травні таких нічних атак було 14. І хоча візуально більшість містян демонструють бадьорість, поза сумнівом, нескінченний повітряний терор відбивається на їхньому психічному стані.

28 травня. Неділя. У Києві прекрасна сонячна погода. За українським календарем до кінця весни залишилися лічені дні, майже літня спека. Цього недільного дня життя в українській столиці тече в уповільненому темпі. Сьогодні День Києва. Звісно, гучних святкувань, як торік, немає. Хоча традиційно День міста, започаткований у 1982 році, завжди був веселим святом. На перший погляд Київ функціонує цілком нормально. Нерідко, дивлячись на машини і трамваї, на мешканців, які біжать у справах чи неспішно прогулюються, на відкриті магазини та працюючі кафе, можна навіть забути про війну. Однак цей спокій на вулицях Києва, столиці держави, яка вже понад рік захищається від російського нападу, лише видимий. Адже кілька годин тому вночі кияни чули звуки серії вибухів, що доносились з різних частин міста. А протиповітряна оборона тим часом зупиняла атаку безпілотників-камікадзе, які росія спрямувала на українську столицю саме у День Києва. І такі ж вибухи вони почують наступної ночі і наступного дня.

Нічні напади

В останню неділю травня нічну тривогу у Києві оголосили о 1-й годині ночі, відбій пролунав лише після 6-й ранку. Недільна атака з використанням безпілотників іранського виробництва Shached-136, відомих у росії як Герань-2, стала чотирнадцятою повітряною атакою на українську столицю від початку травня. Це також була наймасштабніша атака російських безпілотників-камікадзе на українську столицю, загалом росія запустила 59 безпілотників, з яких українська ППО зуміла збити 58, 40 з них – над Києвом.

Зазвичай кожна повітряна атака виглядає так. Мешканці столиці, як і інших міст, дізнаються про політ безпілотників-камікадзе чи ракет із соцмереж. Наприклад, різні Telegram-канали, в тому числі й офіційні, публікують інформацію про наближення до Києва безпілотни-

ків/ракет, а перші вибухи зазвичай є результатом «роботи» протиповітряної оборони.

«Вибухи в Києві. Інформація уточнюється. Подробиці – згодом. В області працює ППО, є збиті цілі», – читаємо на офіційному каналі міського голови Віталія Кличка в Telegram.

У соцмережах кияни традиційно запитують друзів «Як справи?», а інші пишуть у коментарях наскільки «голосно» в їхньому районі. Моя знайома написала у фейсбуці, що вперше сховалася у ванні, коли почула, як над її будинком пролітає дрон. Його збили, проте уламки влучили у сусідню будівлю. Кожне сповіщення про повітряний наліт супроводжується повідомленнями, які закликають переміститися в безпечне місце. Але щоразу ходити до притулків складно, тим паче, що вони не всюди розташовані біля житлових будинків. Тому дуже багато киян, якщо не більшість, просто перечікують теракти вночі у своїх квартирах, часто слухаючи звуки вибухів і читаючи в інтернеті подробиці, лежачи у своїх ліжках. Влада закликає під час повітряних атак хоча б дотримуватись правила «двох стін». Тобто, ні в якому разі не перебувати біля вікон та зовнішніх стін своїх осель.

Цієї ночі Київ атакували буквально з усіх боків. Найбільші пошкодження від падіння уламків збитих безпілотників зафіксовано у південній частині міста. Пожежі спалахнули на даху одного з торгових центрів, складу та виробничого цеху. У центральній частині міста уламки безпілотника впали на 8-поверховий будинок, пошкодивши щонайменше одну квартиру. Також у західній частині Києва сталося падіння уламків у другий поверх 7-поверхового будинку. Незначні пошкодження зазнали споруди й в інших районах міста.

Останні вибухи лунали у столиці близько п'ятої ранку. Загалом, згідно із заявою Київської військової адміністрації, над містом та його околицями було збито 40 російських безпілотників-камікадзе. В результаті нападу загинув 41-річний чоловік, ще троє людей отримали поранення.

На думку багатьох коментаторів, напад 28 травня не був випадковим і росіяни у такий спосіб намагалися «відзначити» річницю заснування міста.

«Історія України є давнім подразником для закомплексованих росіян. Стародавній Київ. Український Київ... атака БПЛА. Віримо в ППО. І, звісно, відповідальність ворога обов'язково буде. Вони програють, а ми переможемо та покараємо», – написав у Телеграмі голова Офісу президента Андрій Єрмак.

Київ вистояв

Важко точно сказати, скільки людей тепер перебуває у Києві. Кажуть, що мешканців може бути понад три мільйони, цифра майже аналогічна тій до «великої війни». Дійсно, багато з тих, хто виїхав на початку агресії, вже повернулися, однак не всі. Проте у Києві проживає чимало внутрішніх біженців. Тікаючи від війни, вони прибули до столиці у пошуках безпечного місця. Вважається, що внутрішньо переміщених осіб у Києві може бути до 300 тисяч.

З початку широкомасштабного російського вторгнення Київ пережив кілька метаморфоз. Рано вранці 24 лю-

того минулого року мешканців столиці розбудили звуки вибухів – росія ракетами обстрілювала військові об'єкти навколо міста. Деякі мешканці одразу вирішили втекти, а інші, навпаки, за інерцією поїхали того дня на роботу. Проте за кілька днів багатомільйонне місто спорожніло. Ставало дедалі небезпечніше, російські війська наближались до столиці, ракети били по будинках. Вечорами починалася стрілянина, у місті панував хаос. На широкому і зазвичай багатолюдному проспекті Перемоги в центрі міста транспорту майже не було. Лише кілька елітних нових автомобілів, які в'їхали у ліхтарні стовпи та бетонні блоки, – ймовірно, аварії сталися під впливом поспіху та паніки.

З кожним днем з'являлося усе більше блокпостів і військових позицій. Набула чинності комендантська година. Магазины та усі служби були закриті. У березні в одному з небагатьох відкритих кафе на Подолі я побачив дівчину, яка заплакала, коли побачила, що є де посидіти й випити кави, що є місце, яке хоча б на мить могло нагадати, яким був Київ до російського вторгнення.

Проте було й інше обличчя міста. Ті, хто не виїхав, приєдналися до загонів територіальної оборони, які часто створювалися у житлових масивах, де вони проживали. Власники одного з кафе на Подолі відкрили його для потреб місцевого «штабу» гуманітарної допомоги. А в одному з популярних танцювальних нічних клубів розливали коктейлі Молотова та зварювали протитанкові їжаки.

Однак ситуація у місті була складною. Люди прислухалися до звуків бою, які доносилися з північних околиць столиці. Інформація, що надходила з Бучі та Ірпеня, була жахливою. Запасатись продуктами та товарами ставало усе важче і важче, хоча частина супермаркетів та аптек були відчинені. Вселяло надію те, що частина державної влади на чолі з президентом залишилася в Києві.

Ситуація змінилася, коли наприкінці березня українці відтіснили російські війська від столиці. Вже у квітні жителі почали повертатися до Києва. Практично усю минулорічну весну, літо та початок осені місто поверталось до життя, оновлювалась його інфраструктура. Швидко відкривалися магазини, кафе та різні сервіси. Це відродження міста тривало до осені, незважаючи на те, що на Київ час від часу летіли російські ракети. У жовтні ситуація змінилася. росія почала масовані удари ракетами, а потім і безпілотниками по енергетичній інфраструктурі України.

Столиця у темряві

Жителі Києва, як і багатьох інших міст, навчилися пристосовуватися до нових умов. Ритм дня визначався вмиканням електрики. До 15 листопада українським енергетикам вдавалось більшість днів подавати електрику за графіком, що полегшувало планування дня. На спеціальному сайті можна було перевірити, наприклад, в який час у Києві за конкретною адресою не буде світла.

Однак внаслідок чергового масованого ракетного обстрілу 15 листопада стався блекаут, і чимало жителів Києва та інших міст були знеструмлені до 48 годин.

У деяких районах упродовж багатьох годин не було опалення та води.

Восени у Києві до звичних звуків міста додався гуркіт генераторів, що стояли на вулицях. Це необхідність для бізнесу, який хоче працювати в нинішніх умовах. Завдяки цьому у місті не було проблем із покупками, можна було спокійно випити кави чи щось з'їсти. У будь-якому випадку, деякі великі супермаркети розглядалися як частина критичної інфраструктури нарівні з лікарнями чи пожежними бригадами і мали безперервне електропостачання.

Люди швидко звикли до того, що коли подавали світло, першочергово потрібно було зарядити телефони, ноутбуки, павербанки та автономне освітлення. Багато людей придбали додаткові павербанки або навіть більші автономні домашні електростанції. Останні навіть дозволяли користуватися побутовою технікою. Україна стала великим реципієнтом цього виду обладнання, його забракло на європейських ринках. Проте не кожен міг дозволити собі придбати дороге енергетичне обладнання. Пересічний пенсіонер, якщо він не міг розраховувати на допомогу сім'ї, повинен був сидіти біля свічки або простого ліхтарика і чекати, поки ввімкнуть електрику. Хіба що у нього були солідні сусіди. В одній із багатоповерхівок у спальній частині Києва двоє людей купили генератори і забезпечили доступ до енергії усім мешканцям будинку, які цього потребували.

Влада запустила Пункти незламності з доступом до електрики та супутникового інтернету. Спеціальні пункти для зарядки мобільних гаджетів через USB-порти були створені на деяких станціях київського метро, супермаркети та магазини також пропонували подібні послуги.

До 9 березня росія здійснила по українській інфраструктурі 15 масованих ракетних ударів і 17 атак безпілотниками. Незважаючи на це, їй не вдалося повністю занурити Україну у темряву і зламати дух її народу.

Carpe diem

Здається, цей старовинний латинський вислів, який перекладається як «використовуй мить, що маєш зараз», найкраще описує нинішні настрої мешканців української столиці.

У травні щоденний ритм Києва визначається тривалістю світового дня, досить довгого і сонячного. Люди ходять на роботу, у магазини, у справах, а ті, хто може собі дозволити, відпочивають. Відкриваються нові кафе, з'являються різноманітні послуги. Про війну вдень нагадують військові патрулі на вулицях, але їх не так багато. Більшість блокпостів прибрали. Метро працює майже як до «великої війни», у грудні відкрили закриті станції Майдан Незалежності та Хрещатик. Зросли лише інтервали між курсуванням поїздів. Тому, мабуть, так багатолюдно, як і до повномасштабної агресії.

Проте із заходом сонця та настанням ночі ситуація змінюється. Це трохи схоже на фільми жахів з вампірами чи іншими монстрами, які оживають вночі. Ось лише монстри – справжні російські ракети та безпілотники. І якщо уночі нас не розбудить тривога, то ми напевно прокинемося від вибухів. ●

Павло ЛОЗА

Фото з архіву Народного дому

Вишиті історії, розказані вночі

Вишиванки – це сімейні історії, спогади про близьких, особисті переживання, часто найважливіші. 20 травня в межах Перемиської ночі музеїв у Народному домі відбулася виставка «Вишиті історії», під час якої можна було побачити вишитий одяг українців, котрі мешкають у місті.

Під час «Ночі музеїв» Народний дім відвідало кілька сотень людей, для яких організували екскурсію будівлею на Костюшка 5. Організатори – місцевий відділ ОУП – поєднали захід з Міжнародним днем вишиванки, котрий відзначали двома днями раніше. Тоді українці, які об'єдналися навколо НД, влаштували акцію у фейсбуці, у межах якої кожен міг створити пост з описом історії улюбленої вишиванки та запросити приєднатися до акції ще кількох друзів. Так чимало українців у Польщі поділилися своїми «вишиваними» сімейними таємницями. Ці історії стали частиною виставки в Народному домі. Також було представлено відео з показу вишиванок, записане в театральній залі НД кілька років тому. Про виставку та свою колекцію, показану 20 травня в НД, розповідає Марія Туцька.

Марія Туцька

– Розкажіть історію сорочки, яку ви носили?

– Я зробила її сама, а за приклад узяла тітчину сорочку. Це єдина сорочка, яка збереглася в нашій родині, бо село Гута Поруби, звідки родом моя родина, було повністю спалене. За переказом тітки – це орнамент Уляни Кравченко. Тітка знайшла його в журналі «Сільський господар». За цим прикладом я вишила свою вишиванку.

– Скільки вишиванок у вашій колекції?

– Близько сорока. Багато маю сучасних, але є теж старовинні. Люди побачили, що мені це цікаво, і мені їх передавали. Наприклад, у мене є сорочки із сіл Поздзяч і Торки. З цим пов'язана така історія. Колись я навчала дитину української мови в однієї пані в Кракові. Ця пані,

прочитавши колись у «Нашому слові» статтю про те, що я роблю виставку вишиваного одягу, звернулася до мене та віддала одяг, який носила вона та її мати. Тим часом інша жінка приїхала з Канади й теж передала сорочки. Ще вона дала мені довоєнне фото з села Торки, де дівчина була одягнена у вишиванки. Звідси я знаю, які були орнаменти в цьому селі. Зовсім інші орнаменти мають села Хотинець, Ніновичі та Лази, якщо порівняти, наприклад, з Торками. Хоча вже в 1930-х роках з'явилися журнали, де публікували зразки вишивок, і з часом поділ на регіони й навіть села почав стиратися. Дівчата просто шили те, що їм подобалося. Маю теж фартушки з Поздзяча, вишиті золотими та срібними нитками. Мабуть, жінки в селі хотіли вдягатися модно. Цікаво, що коли чоловіки з Перемищини їздили на заробітки до Франції, то присиляли додому нитки для вишивання.

– Чому?

– Ці нитки були найвитриваліші. Вони не втратили свій колір до сьогодні, не вигоріли на сонці. Їх виробляли на одній фабриці у Франції. Цікаво, що під час акції, організованої у фейсбуці, де люди писали про історію своїх сорочок, один допис зробила жінка, котра хотіла б здійснити наукове дослідження про орнаменти вишиванок Перемищини, які носили українці до виселення з цього регіону в 40-х роках. Саме ця жінка знайшла цілу колекцію українських вишитих орнаментів на фабриці ниток «DMC» у Франції.

– На виставці в НД були не тільки ваші сорочки?

– Я принесла лише деякі. Також на виставку сорочку привезла пані Оксана Лопушинська, родом із села Лази, Романа Золотник, яка має сорочки з прикордонного села Рожобовиці. Було представлено сорочки Маріанни Лозинської, котра привезла їх з України після того, як почалася повномасштабна війна. Звичайно, й інші дівчата приносили свої вишиванки, які купили чи на Буковині, чи в Центральній Україні.

– Це був не перший показ вишиванок з вашої колекції. Де ви їх представляли раніше?

– Була з ними у Варшаві, Білому Борі, Зеленій Горі, Щєціні та кілька разів показувала в Перемишлі. Нещодавно на свято Дня вишиванки діти перевдяглися в них у школі. Намагаюся показувати їх якомога більше, тому що після такої виставки зі мною завжди хтось зв'язується, іноді надсилає вишитий одяг, щоб він не пропав. Я знаю, що інші люди також мають власні сімейні колекції.

Анна ВІННИЦЬКА

Фото авторки статті

З Україною в серці!

Старґард, Камінь-Поморський, Щецін, Грифиці, Дравсько-Поморське, Злоценець, Кошалін, Битів, Полчин-Здруй, Члухів, Щецінок, Устка, Кемпиці, Славно, Варшава – саме в цих містах цього разу виступила Національна заслужена капела бандуристів України імені Георгія Майбороди.

На Помор'ї бандуристи гастролують уже втретє, а до Польщі завітали вшосте, адже їхні концерти незмінно користуються великим зацікавленням як серед українців, так і поляків. У Кошаліні українські артисти виступили чи не в найбільш престижному залі порівняно з усіма попередніми концертами – у Кошалінській філармонії. Як і раніше, бандуристи збирають кошти для Збройних сил України, тож у кожного слухача є можливість зробити свій внесок в українську перемогу. У Кошаліні під час концерту було зібрано близько двадцяти тисяч злотих.

У травні Україна та Польща відзначають День матері, тож українські артисти представили слухачам найкращі композиції про маму. Також прозвучали популярні народні та естрадні пісні, й пісні польською мовою, тому що це не лише благодійні концерти, а й спосіб висловити

вдячність. Бандуристи підтримують українців морально та дякують полякам за те, що від перших днів війни й до сьогодні вони підтримують Україну.

Склад капели від початку повномасштабного вторгнення зазнав чималих змін. Десять артистів колективу зараз зі зброєю в руках захищають українську землю від російських окупантів, а дехто з музикантів уже повернувся з фронту – колишні воїни знову взяли в руки бандуру. Тому артисти якнайкраще знають про найактуальніші фронтові потреби. Попри зміни, капела, як завжди, захоплює розкішним звучанням бандур та неймовірними голосами.

– Зацікавлення концертами дуже велике. До мене постійно телефонують представники самоврядування чи костелів та просять про можливість виступу капели в їхньому місті. Кошалінський концерт є тридцятим, який я організував, і під час кожного зали вщерть заповнені, а публіка гаряче аплодує, – розповідає Олександр Скірка, координатор концертів на Помор'ї. Увага до артистів значна, бо завдяки капелі бандуристів тут, у Польщі, можемо зараз боротися з російським окупантом на культурному фронті.

– Завдяки концертам можемо зібрати кошти для Збройних сил України, але також нагадати, що війна надалі триває. Бо, на жаль, війна стає буденністю, і декому треба нагадувати, що за нашим східним кордоном тривають бої, а Україна бореться за вільну та демократичну Європу, зокрема Польщу, – наголошує Роман Білас, голова Кошалінського відділу ОУП. ●

– **Наприклад, Іван Сирник зі Щеціна.**

– Так, він збирав їх на півночі Польщі. Дехто передавав йому вишиванки, зокрема переселенці з Перемищини, які опинилися на західному Помор'ї. Іноді дітям, онукам чи навіть правнукам це вже нецікаво. Тому, якщо в когось немає місця для такого одягу й хоче його викинути, прошу передати мені.

– **Я чув про сорочки, які були знайдені на смітнику.**

– Саме Іван Сирник має одну таку сорочку з Поздзяча. Вишиванка була в пункті прийому макулатури серед принесених речей. Добре, що подзвонили Івану й він

поїхав її забирати. Так вона збереглася. Крім сорочок і фартухів, маю також вишиванки, які мені подарувала пані Юрчак із Перемишля. Вона зробила їх на засланні в Сибіру. Її чоловіка вбили. Вона була у в'язниці у Львові. Перед засланням до Сибіру вишила для своєї дитинки повзунки. Потім у неї забрали дитину й вивезли. На щастя, дитятко вдалося викрасти та повернути до Перемишля. Коли пані Юрчак вийшла на волю, приїхала в Перемишль до дитини, в якій від матері збереглися вишивані повзунки. Як бачите, кожна вишиванка має свою історію. ●

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

XVI Післяобіддя з українською культурою

В Ілаві 21 травня відбулося XVI Післяобіддя з українською культурою. Концерт був присвячений захисникам України та жертвам російської агресії.

Першою перед публікою виступила мешканка недалекої Оструди, членкиня ольштинського ансамблю «Сузір'ячко» Лена Гнатюк. Відомий прощальний гімн українських героїв «Пливе кача» в її виконанні гості концерту слухали стоячи. Дівчина заспівала також інші патріотичні пісні, сповнені любов'ю до України. Багатство українського танцю публіці презентував ансамбль «Студенти танцюють». Особливістю й великою цінністю цього колективу є те, що він об'єднує молодих українців із різних міст, які захоплюються українськими народними танцями. Їхні «привітальний», «гопак», «василечки» чи «буковинський», напевно, надовго залишаться в пам'яті тих, хто цієї неділі відвідав Ілавський амфітеатр ім. Льюїса Армстронга. Запам'ятають також і кавери популярних українських пісень, які виконав Артур Михайлов родом із Запоріжжя. Минулого року він випустив альбом зі своїми обробками «Якось у дитинстві». Далі в програмі був гурт «Гаразд», заснований 2015 року учнями української школи в Гурові-Ілавецькому. Зараз більшість його членів проживає у Гданську. Їх від самого початку надихає український фольклор. Гурт

Лена Гнатюк

Артур Михайлов

Гурт «Гаразд»

Ансамбль «Студенти танцюють»

Любомира Жолондек і Давід Копачевський

виконує відомі й менш відомі народні пісні у власних обробках, а також авторські твори.

Вітального листа учасникам й організатором ілавського свята передав віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич. Він підкреслив, що свято – це голос спротиву проти російській агресії в Україні й ушанування пам'яті її жертв. «Українці нині борються за наше спільне краще майбутнє, а поляки підтримують їх у цьому усіма силами», – зауважує Мирон Сич у листі.

Вітаючи публіку, голова ілавського гуртка Об'єднання українців у Польщі Любомира Жолондек подякувала місцевій владі за широку підтримку, зокрема за фінансування заходу, а також висловила вдячність усім представникам ОУП за працю під час підготовки концерту. До учасників заходу звернувся бургомістр Ілави Давід Копачевський. Він підкреслив, що з огляду на повномасштабну війну, що триває вже другий рік, ілавський захід має особливий характер. «Я радію, що ми як місто можемо докласти свою маленьку цеглинку до просування української культури», – сказав бургомістр. Він нагадав, що місто не лише таким чином підтримує своїх східних сусідів. Своему місту-побратиму Миколаєву кілька місяців тому Ілава передала автобуси, які возять українських дітей до школи. Українським партнерам передали також пожежну машину. «Усі ми дуже хочемо, щоб у наших сусідів урешті настав мир», – зазначив бургомістр. Так він озвучив найбільше бажання усіх, хто зібрався цього попудня в Ілавському амфітеатрі.

Незабаром у місті знову буде нагода зустрітися з українською культурою, оскільки 28 червня в кінотеатрі заплановано відкриття виставки про активність місцевої української громади. ●

Орест ЛОПАТА

Фото з архіву героя статті

Громадські кольпортери – щирі друзі «Нашого слова»

Тижневик «Наше слово» протягом усього часу, від 1956 року (до речі, у червні виданню виповниться вже 67 років), був і надалі залишається в центрі уваги української громади, і не лише в Польщі. Завдяки цьому «НС» вдавалося не тільки зберігати тиражі, але в міру можливостей їх збільшувати. Згадаймо, як колишнє Українське суспільно-культурне товариство приймало відповідні ухвали щодо тиражу тижневика (хоча тоді так і не вдалося уникнути радянського впливу, й час від часу на сторінках газети з'являлися статті про Жовтневу революцію).

До розповсюдження «Нашого слова» серед української громади долучалися місцеві гуртки організації, навіть українські школи, де на уроках обговорювали статті зі сторінок «НС», а самі учні передплачували тижневик. Варто згадати, що є читачі, які купують рідну газету з першого номера.

До цієї когорти щирих друзів «Нашого слова» слід зарахувати й громадських кольпортерів – розповсюджувачів, які продають або передають газету передплатникам.

Напередодні нашого свята від імені редакції висловлюємо всім їм щире подяку!

Серед вірних друзів тижневика – варшав'янин Богдан Сіроцький, який протягом 20 років продає газету в місцевій церкві. Він зізнається, що вже не пам'ятає, як почав підтримувати «Наше слово». Це просто було щире порівняння української душі.

Пан Сіроцький поділився з нами своєю історією та розповів про зміни, що за ці роки відбулися в столичній українській громаді й церковному житті.

З чого все починалося

– Моя зустріч із тижневиком відбулася дуже давно, тому подробиці цієї події вже не збереглися у моїй пам'яті.

Я часто їздив до редакції «Нашого слова», що була тоді на вулиці Новогородській. Після розмови з редакторами брав примірники найновішого випуску тижневика, потім завозив до свого помешкання. А в неділю відносив газети до церкви, що на вулиці Мйодовій, де продавав їх після богослужіння.

У столиці існувала така громадська традиція, що по завершенню богослужіння в підвалі василіанської церкви було місце зустрічі українських варшав'ян. Там працювало своєрідне громадське кафе. Каву готували жінки Союзу українок, вони також приносили домашню солодку випічку. У цьому приміщенні відбувалися різні події: святкування дня Святого Миколая для дітей, зустрічі «за кутею» у час Різдва, розмови з політиками, письменниками тощо.

Для мене тоді головним стимулом підтримувати «Наше слово» було переконання, що комусь із нас потрібно робити цю справу – поширювати серед громади український тижневик.

Богдан Сіроцький – багаторічний кольпортер «Нашого слова»

Зміни в житті громади

– Тепер у підвалі нашої церкви все зовсім по-іншому. Щоправда, як і колись, українська громада щонеділі зустрічається в прицерковних приміщеннях. Хоча в часи пандемії громадське життя у Варшаві зупинилося, зараз усе відновилось, усе повертається на свої місця. До церкви прийшли нові люди, які провадять активну діяльність. Переважно це мігранти з України, котрі живуть тут давно та вже стали справжніми членами цієї громади.

Треба наголосити, що на кожне, а їх кілька, богослужіння приходить багато людей. Усі не вміщаються в приміщенні церкви, дехто стоїть поряд, на вулиці. Попри те, що в церкві чимало народу, присутні не дуже зацікавлені в тому, щоб читати що-небудь українською. Я цього не розумію – такого нехтування рідним словом. Молоде покоління майже не відриває очей від мобільного телефону.

«Старі» варшав'яни зараз уже рідко відвідують наше громадське прицерковне кафе, і цьому є багато причин.

Біля входу до церкви після богослужіння кожної неділі об 11:00 на стільчику можна побачити розкладені примірники «Нашого слова». Тижневик у мене купують переважно постійні покупці, котрі підтримують традицію вже багато років. Це люди похилого віку, їх, на жаль, щораз менше. Молоде покоління українців бере «Наше слово» для своїх батьків чи бабусь, які ще за старою звичкою хочуть читати паперове видання, а не з мобільного телефону.

Кілька слів про церковні справи: новий стиль

– Кожної неділі ми чуємо від священників, що від вересня всі так звані нерухомі церковні свята будемо святкувати за григоріанським календарем, тобто за «новим стилем». Однак Великодні свята будемо зустрічати ще за юліанським календарем, тобто «старим стилем». На мою думку, надійшов відповідний час для таких змін. Зважаючи на ситуацію українських родин у Польщі, це найкращий вибір. Багатьом із нас доводилось у час Різдва просити працедавця про відпустку, що не завжди було можливо. Так само було й у школах. Світ змінюється, немає сенсу надалі штучно підтримувати статус-кво. ●

Анна РУССУ

Фото з архіву героїні статті

«Показати світу класну українську пізнавальну літературу»

Таня Стус – дитяча письменниця, психологиня та видавчиня, яка багато років працює над промоцією дитячої й підліткової літератури, бере участь у реформуванні шкільної програми для молодших класів в Україні. Засновниця простору української дитячої книги «БараБука», а також головна редакторка видавництва пізнавальної літератури для дітей та юнацтва «Мала академія». Ми зустрілися з Тетяною у Варшаві, коли вона поверталась до України з Лондонського книжкового ярмарку. Розмовляли про підтримку від міжнародної спільноти, нові видавничі й освітні проекти, а також – як говорити про досвід війни з іноземцями, зокрема дітьми.

– Поділись своїми спостереженнями про Лондонський книжковий ярмарок, що пройшов у квітні цього року.

– На всіх рівнях проявлявся інтерес до нашого стенда. До його організації долучились дуже поважні установи, наприклад, British Council, English PEN у співпраці з PEN Ukraine і, звісно, Український інститут книги, який був головним організатором. Велика Британія надала безплатно можливості для експозиції та особливий статус «Країна у фокусі уваги» (Guest Spotlight). У межах офіційної

церемонії відкриття Україну привітали директор Лондонського книжкового ярмарку Гарет Реплі, парламентарій лорд Стівен Паркінсон з Вітлі-Бей, надзвичайний і повноважний посол України в Об'єднаному Королівстві Великої Британії і Північної Ірландії Вадим Пристайко, які також відвідали національний стенд України. До гостей звернулися перша леді України Олена Зеленська, міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко та його заступниця Галина Григоренко. Тут така цікава історія з пані Оленою. Майже рік тому з'явився проєкт під її патронатом «Книжки без кордонів». Саме у Великій Британії для нього надрукували перші 16 тис. книжок, зокрема видавництва «Мала академія». Для нас це дуже символічно. Наші книжки вперше були надруковані тут, а потім ми привезли їх презентувати на такий великий ярмарок.

Український стенд було створено так, щоб показати якнайбільше, зокрема наслідки війни. Як сказала Олександра Коваль, директорка Українського інституту книги: «Ми тут не для того, щоб вас вражати, а для того, щоб розповідати про те, що відбувається». Експозиція містила унікальні предмети, привезені з України, вже з деокупованих міст, з бібліотек, які було зруйновано. Це були пошкоджені бюрка, шафки, стільці – те, що становить інтер'єр бібліотек. Усе було навмисно пофарбоване в біле. За задумом, це були ніби привиди. І ми побачили привиди українських бібліотек.

– На ярмарку ти представляла нове видавництво «Мала академія». Розкажи більше про вашу діяльність та як на неї вплинула війна в Україні.

– Нам майже два роки. Видавництво створено на базі величезного Національного центру «Мала академія наук України». Ми вирішили перейти до видання дитячих та підліткових книжок. Перед великим вторгненням було закінчено підготовку кількох з них. Проте тоді не змогли їх надрукувати через відомі для всіх обставини. Перший наклад, як вже говорила, вийшов у Великій Британії. Зараз процес налагодився. Уже можемо повноцінно презентувати наші книжки.

«Мала академія наук України» – це структура позашкільної освіти, створена з метою спонукати дітей займатися наукою, досліджувати світ, змінювати його на краще. Спершу тут друкували літературу для педагогів. Однак насправді ж «Мала академія» має прямий контакт з молоддю, яка серйозно займається вивченням світу. Тому вирішили, що настав час робити нон-фікшн українською для дітей та підлітків. Наше видавництво принципово друкує книжки українських авторів. Це моя особиста позиція вже багато років. Саме тому я створила «БараБуку»¹ – щоб піднімати національну літературу. Зараз «Мала академія» почала презентувати книжки в міжнародному видавничому світі. Ми дуже мріємо про те, щоб закордонні видавництва купували в нас права на видання пізнавальних книжок українських авторів. Програма максимум – не лише наситити наш ринок класною українською неперекладною пізнавальною літературою, але й показати її світові.

– Окрім видавничих, ти брала участь в освітніх проєктах, долучилася до переосмислення шкільної програми з літератури та підготовки інтерактивних навчальних матеріалів. Вони можуть бути використані в навчанні учнів з українських шкіл за кордоном, де

існує величезна проблема з підручниками. Що зараз відбувається в цьому напрямі?

– Ми вже кілька років розробляємо методичні рекомендації у профілі літературної освіти для вчителів і батьків. Нещодавно було створено окремий сайт проєкту #Живі письменники², де викладено відео та методичні матеріали, довідники, посібники з питальниками та іграми про те, як працювати з сучасною українською літературою для дітей. Поняття «працювати» я хочу розширити, бо воно не про працю, а про освіту, про розвагу, про глибокий психологічний контакт між батьками й дітьми, між вчителями й дітьми, між читачем і книжкою за посередництва батьків та вчителів, а читач – це дитина. Ідеться про дуже прості, але дієві інструменти для літературної освіти. Насамперед ми розробили матеріали для Нової української школи, але знаю, що їх також використовують ще в 5 і 6 класах.

Ви завжди можете запросити на маленьку онлайн-зустріч або попросити записати привітання будь-якого письменника, який є в нашому довіднику. Я запропонувала назву «Живі письменники» саме для того, щоб дати інструмент для зміни погляду дитини на життя. Українська школа, вся її програма занурює погляд дитини на давно минуле. Коли дитина здобуває шаблони минулого: «українців увесь час гнобили», «панщина», «страшно жити» – виникає когнітивний дисонанс. Зараз дитина живе в іншому світі. Перенесення старих шаблонів на теперішнє вибиває ґрунт з-під її ніг. Тому мета проєкту показати – ось живі письменники, живі люди, ті, хто поряд з вами, однолітки ваших батьків чи дідусів та бабусь. Якщо ж батьки або вчителі бачать, що щось у шкільній програмі заважає стійкості дитини, – ігноруйте її. Знаходьте альтернативи, щоб, особливо зараз, показати, що життя триває, що не тільки смерть навколо, й існують не тільки померлі письменники. Коли запитуєш учнів, яких дитячих письменників вони знають, чуєш відповідь: «Іван Франко, Леся Українка, Тарас Шевченко». Дітям часто невідомо про інших авторів, а наша сучасна українська дитяча й підліткова література надзвичайно багата, цікава, пізнавальна, розважальна та естетична.

– Польща надала притулок багатьом українським дітям, вони пішли тут до садочків і шкіл, спілкуються з ровесниками, в яких теж виникають питання про події в Україні. Ти брала участь у зустрічах, де йшлося про те, як розмовляти з дітьми на тему війни. Чи обговорювали ви, як розповідати дітям з інших країн про український досвід?

Книжки видавництва «Мала академія», представлені на Лондонському книжковому ярмарку-2023

Український стенд на Лондонському книжковому ярмарку-2023

– Коли ми з командою почали шукати відповідь на питання «як говорити з дітьми про війну», то не ставили за мету створити рекомендації, що стосувалися б дітей з інших країн, які є свідками життя українських ровесників, котрі були змушені переїхати. Але я дуже раджу ознайомитись з матеріалами «Як говорити з дітьми про війну» на сайті «БараБуки» – їх там дуже багато. Крім того, нещодавно Гете-Інститут провів серію публічних розмов онлайн з відомим німецьким психотерапевтом Удо Бером. Я модерувала дві зустрічі про те, як говорити з дітьми та дорослими про війну через літературу, й теж ставила йому питання: «А чим для світу є наш досвід?». Він давав дуже дієві поради, зокрема про те, для чого взагалі про це говорити. Тому що не завжди питання стоїть, як говорити, а яку мету ми ставимо, коли говоримо. А мета – це те, з чого почалася наша розмова. Просто показати. Наразі не потрібно транслявати для цих дітей жодних емоцій. Адже все дуже просто – є хтось, хто порушив кордони іншого. Ніхто не має права порушувати кордони без дозволу. Це ж і про обійми чи штовхання. Про те, коли твій сусід по парті не хоче, щоб ти його штовхав плечем, бо це порушення особистих кордонів. Це проста схема, як говорити.

– Як дорослі, які працюють з українськими дітьми, можуть підтримати їх, особливо у випадку, коли виникають сильні емоції?

– Якщо з'являються емоції, не завжди потрібно їх пропрацьовувати саме зараз. Про це говорить Удо Бер та українські психологи, наприклад, Світлана Ройз. Ідеться про мовчазну присутність. Якщо діти й вчителі є свідками страждань та гострих емоцій іншої дитини, реакцією може бути мовчазна співучасть, мовчазна емоційна підтримка: «Так, я бачу твій біль. Так, я його поділяю. Так, я тобі допоможу, якщо ти зараз потребуєш допомоги». Але це не обов'язково промовляти. Просто бути поруч у стані любові, співчуття й співрозуміння. ●

1. BaraBooka – перший український інформаційний ресурс про сучасну літературу для дітей та юнацтва, створений для підтримки дитячого читання – barabooka.com.ua

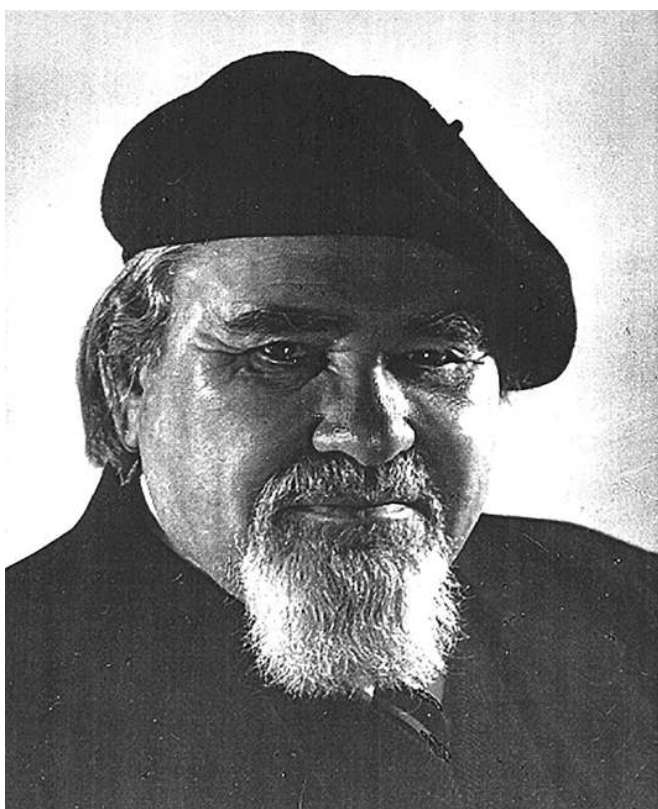
2. Матеріали освітнього проєкту #Живі письменники доступні на сайті – alivewriters.com.ua

Олена ГУМЕНЮК

Фото з сайту istpravda.com.ua

Поза системою

Опинитись, так би мовити, поза системою в Радянському Союзі означало – смерть. Комуністична партія не пробачала критики чи вільнодумства. А наважитись на таку антисистемну поведінку могли одиниці. Одним із таких сміливців став Микола Руденко. Він виступив проти системи і вижив.

Микола Руденко, 1990 рік

Системний комуніст

Микола Руденко ще замолоду вірив та слідував комуністичним ідеалам. Приятель, дисидент Євген Сверстюк згадував про його компартійні захоплення: «Микола Руденко належав до „вроджених“ марксистів, тобто до покоління, для якого вибір істини був зроблений ще до його появи на світ. Якщо комусь із цього покоління спало на думку переглядати вже остаточно знайдену істину, то це сприймалося за ознаку психічного збочення, причому сприймалося не тільки владою».

З юних років розкрився не тільки талант молодого письменника. Микола швидко просунувся і по компартійній драбині. За сприяння радянського письменника Леоніда Первомайського та маючи стипендію від Наркомату освіти за власні вірші, Руденко з легкістю вступив у 1939-му на філологічний факультет Київського університету імені Тараса Шевченка. Провчитися довелося всьо-

го два місяці – указом від 1939 р. всіх юнаків, кому виповнилося 18 років, було мобілізовано до армії. Служив у кавалерійському полку.

Його призначили політруком, але 4 жовтня 1941-го в перших же боях під Ленінградом (нині – Санкт-Петербург) Руденко був тяжко поранений розривною кулею в попереk. Лікарі навіть не сподівалися, що він зможе ходити. Зміг, виживши у блокадному Ленінграді, потім був політруком прифронтового госпіталю. З війни повернувся з орденами Червоної зірки, Вітчизняної війни I ступеня та шістьма медалями.

З таким послужним списком та добіркою віршів «З походу» Руденко був прийнятий у 1946-му до Спілки письменників. На письменників «покоління фронтової шинелі», як їх тоді називали, партійне керівництво одразу поклало великі надії, протиставивши їх маститим, але «неблагонадійним» Рильському, Яновському, Малишку. В перший рік Руденко таки виконав прокладне «почесне доручення» і «затаврував ганьбою буржуазного націоналіста Рильського». Однак, це тривало недовго.

Сумніви і розчарування

«Руденко-дисидент народився 1949-го, коли він, учорашній політрук, зміг сказати категоричне „ні“ беріївському приятелю Олександру Корнійчуку. Руденко мав необережність заступитись за вислану в Казахстан авторку роману „Людолови“ Зінаїду Тулуб», – так писав журналіст Вахтанг Кіпіані у своїй статті «Остання шабля Слова і Честі...». А за кілька місяців він відмовляється підтримати кампанію винищення єврейської інтелігенції й написати негативні характеристики на «безродних космополітів» – письменників єврейського походження Риву Балянсу, Матвія Талалаєвського, Григорія Полянкера, Леоніда Первомайського та інших. Декого це врятувало, дехто все одно пішов етапом (в табори на заслання).

Руденко, хоч тоді й проявив перший спротив системі, але іще залишався вірним комуністичним ідеалам. «Довго я залишався з глибокою вірою у велику справу комуністичної партії, був вірним сталінцем, багато написав присвячених вождю віршів, була навіть поема про Сталіна», – скаже він у 1996-му в розмові з «літописцем дисидентського руху» Василем Овсієнком.

Певне прозріння прийшло після XX з'їзду КПРС та розвінчання культу особи Сталіна. Руденко починає по-новому вивчати «Капітал» Карла Маркса і приходять до висновку, що його теорія додаткової вартості хибна, бо ця сама додаткова вартість створюється не над експлуатацією робітника, а сонячною енергією (через фотосинтез), поєднаною з працею селянина і його худоби на землі. Своє бачення цієї проблеми Руденко виклав у філософських працях «Економічні монолози» та «Енергія прогресу», а згодом у романі «Формула Сонця». Руденко пише лист Микиті Хрущову, критикуючи партійну систему, виступає на відкритих зборах.

«Коли відомий письменник Микола Руденко заговорив зі знайомими про помилку Маркса у визначенні джерел додаткової вартості, тобто в самій основі його революційного вчення, від нього відвертались, хто зі здивуванням, хто з обуренням. Але коли він сказав, що істина відкрилася йому через спілкування з Вищим Розумом, оточення сприйняло це за ознаку тихого бже-

вілля, – згадував Євген Сверстюк. – Нарешті, коли він одверто став критикувати і теорію, і практику своєї ж комуністичної партії, його судили, визнали ворогом і винесли найсуворіший вирок».

Боротьба проти системи

Дійсно, довго таке вільнодумство тривати не могло: у 1974-му Руденка виключають з комуністичної партії, через рік – із Спілки письменників України. Щоб прожити, він змушений продати машину, дачу і влаштуватися нічним сторожем. Проте й такий стан справ не зменшив бажання Руденка боротись із системою. Так, у 1976-му він заснував Українську Гельсінську групу (УГГ).

В Декларації УГГ зазначалося: «Своїм головним завданням Група вважає ознайомлення урядів країн-учасниць і світової громадськості з фактами порушень на території України Загальної Декларації Прав Людини та гуманітарних статей, прийнятих Хельсінською Народою». Підписи під нею поставили 10 членів-засновників УГГ. Це – Іван Кандиба, Левко Лук'яненко, Мирослав Маринович, Оксана Мешко, Олекса Тихий, Ніна Строката-Караванська, Микола Матусевич, Олесь Бердник.

«Коли вони сказали, що хочуть створити Гельсінську групу в Україні, я похолола, – згадує голова Московської Гельсінської групи Людмила Алексєєва про приїзд до неї Миколи Руденка і Левка Лук'яненка. – На теренах усього Радянського Союзу найжорстокіше карали в Україні. Ми просили західних журналістів писати якомога частіше про Українську групу, про кожну її людину. Бо це камікадзе. Перші арешти відбулися саме в УГГ. Терміни українцям давали найбільші. І найбільше загиблих у таборах було саме серед членів УГГ».

У грудні 1976-го почались перші обшуки серед членів-засновників Групи. Миколі Руденку підкинули 39 доларів, Олесеві Берднику – порнографічні листівки, а в Олексі Тихого знайшли заліплени в глину на горіщі сараю німецьку гвинтівку. Руденка і Тихого 1 червня 1977-го засудили на 12 та 15 років таборів і заслання. Обшуки

у справі Руденка і Тихого торкнулись усіх членів Групи. В якості свідків допитали десятки осіб. Це дійсно були люди, що йшли проти системи. Їх не лякала навіть смерть.

В таборі Руденко не припинив свій опір. Спочатку як інваліда війни 2-ї групи його не залучали до тяжкої фізичної праці. Але після того, як він на побаченні передав на волю через дружину Раїсу свої вірші, його з Мордовії у вересні 1981-го етапували в село Кучино Чусовського району Пермської області (саме тут загинуть Олекса Тихий і Василь Стус). За участь у страйках в'язнів, зривання нашивок із прізвищем, відмову від роботи Руденка часто кидали до штрафного ізолятора і приміщення камерного типу, а потім, змінивши групу інвалідності з 2-ї на 3-тю, адміністрація послала його на тяжку роботу. Начальник табору при цьому кинув: «Ви втратили право називатися інвалідом війни 2-ї групи».

Він усе пройшов: і табори, і заслання, і ув'язнення дружини, яку за участь в УГГ було засуджено до 5 років таборів суворого режиму. Але коли їх обох звільнили в грудні 1987-го, виявилось, що повертатися нікуди: квартира конфіскована, роботи немає. Подружжя добивається дозволу виїхати до Німеччини, а звідти – до США, де Микола Руденко працює на радіостанціях «Свобода» і «Голос Америки», очолює зарубіжне представництво УГГ, потім Української Гельсінської спілки. Повернулися до України у 1990-му.

Микола Руденко став одним із символів дисидентського руху. Символом еволюції від палкого комуніста до такого ж непримиренного борця із радянською системою. Сам Микола Руденко ці метаморфози пояснював просто: «Ще до народження людина отримує шлях і завдання, котрі їй належить вивершити протягом життя... Можна втекти від цієї нелегкої місії – сховатися в якомусь темному закапелку. Але не думай, земляче, що тобі житиметься легше, якщо ти своїм життям не реалізуєш програми, отриманої від Космосу. Ти станеш духовним покручем, а твоє тіло передчасно постаріє. А той, хто не вагаючись пішов на поклик Долі, згодом проведе тебе на цвинтар, сам перебуваючи у повному розквіті духовних і фізичних сил». ●

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань. «Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавалися як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.

Ціна 1 примірника з висилкою поштою 50,00 zł.

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o. ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: tyrsa@hot.pl тел. +48 [22] 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Война в піснях осьпівана

Война єст каталізатором народин неєдної прекрасной пісні, а остатніма місяцями так якбы міх ся з нима розв'язал. Діє ся так хыбаль за то, же барз дуже молодых и надійных люди за скоро переходит на другу страну жытя, а могли бы прикрасити наш заранішній живот. Пісні зродила не лем біль втрати ідейных люди, але и свідоміст того якым было бы наше жытя, кед такы люде не жыли бы посеред нами. Україна ходила бы в путінівскім ярмі, а руский немирний «мир» стоял бы при дверьох нашої державы. Гарешт малого кремлівського чловечка пошырено бы аж по Буг. Не думам, жебы москаль дакому оддал місто Лева, гордій Київ не зміг взяти, а київ нигда не щадил нікому, аджи своїм. Більшіст Поляків барз добрі знає чым пахне москальска дружба, але не бракує таких, котры, ничым ехо, фурт повтаряют кремлівську пропаганду. Даякы Полякы, неперестаючи мріяти о повернію до Польщы Львова, Мінська и Вільна, сут путінівськым ехом, стают ся союзником путіна (так як в роках 1939-1941 сталін гітлера), бо рахують на західні землі України. Зато голосно сумнівають ся, ци масакру в Бучы натворили росіяне, так якбы не знали того, же росія нікому за дармо рублы не роздає и нигда не дарує того, што скорше так щедро приобіцювала. В якісій мірі можу згодити ся з шыреном недовіром, же росіяне могли бы натворити такого звірства. Справжні православны Росіяне того бы не зробили, але сесы з рашиской федерації, путіном післаны в Україну – так. Думам, же аджи більшіст сіячы сесой брехні не має сумніву, же вшелякого адового лиха на українській землі натворили солдаты невеликого кагебівського лжецаря, а брехню сесу розсівають в імя рачії собі відомой.

Справжні Росіяне не зробили бы такого, што в Бучы ци в інших українських містах натворила путіновска сфора. Справжні Росіяне або втекли з росії (не хотячы жыти в гарешті, выберали жытя в вільным сьвіті), або сідят в рашиських вязницях, як Навальний. Більшіст справжніх Росіян жыє в домашніх гарештах, де тихісьо сідят як мишка під мітлом (знають, же кагебівска єст не березова, а сталава), одкаль заляканых и роками кормленых ненавистьом до України и Українців путін як баранків нагнал до рашиской армії. Історія цілий час ся пише, жебы знати, што ся діє, треба чытати єй зо зрозуміньом, жебы знати, што пише гнешній ден. Володимир Великий знал о тім, зато сынам и дівкам дал доброго вчителя. Його внучка Анна знала чытати и писати, а єй муж Генрих I – король Франції – был неписменний. Адже Русь-Україна не была и не єст парвеньом Європы, як де хто з нас думат. Мож за Шевченком повторити: *Учітесь, читайте, / І чужому научайтесь, / Й свого не цурайтесь.*

Зато, же все треба бесідувати правду, треба речы, же в рашиській федерації помедже росіянами жыют ишы

и Росіяне, сталінівска и путінівска рашія вшыткых не змогла выдусити. Справжні Росіяне трафляють ся и серед приходящыма з воли путіна нищити Україну. На доказ того, же справді не вшыткы росіяне сут лукавы, оповім о двох піснях сьпіваных людяныма Росіянами.

В перші пісні, яка на YouTube появила ся 4 жовтня 2022 рока (youtube.com/watch?v=JOWKvHlqyZ8) російский жовнір оповідат матери о величезні стрілецькій канонаді. Повідат, же крім стрільбы, в круг чує лем єдну молитву, як: *дожыти бы до раннього розсвіта*. Сут загнаны до угла и смертельно наляканы, аджи поява малого українського дрона превеликым страхом путат іхні серця, а оливи до огня доливають немудры командиры (*подброшена монета*). Жалісно бесідує, же в Україні назад дороги не є, бо свої застрілят яко зрадників (так для прикладу, жебы іншым втіканя не приходило до головы). Боре ся юж не за росію, а о своє жытя. В думках фурт бесідує з мамом, старат ся єй пояснити, як ту єст ім тяжко, же то Україна, а не Афган, же в Україні дуже тяшше, як в Чечні. Жалит ся, же за іхні звірства в Україні, за бомбы, шмаряны на мирны міста, и за фосфор, змітуваний на діти, ненавидят іх люто. Барз добрі знають, же за Україну будут прокляты на вікы, за то, же вбивають невинных люди, а часом дехто з них поводит ся гірше ніж дика звірина. Здає собі справу з того, же хоц кирило благословил іх, то и так транзитом през Україну идут просто в ад, де будут поклонятися дяволам, а не Богу. Бесідує, же в Україні треба бояти ся, як огня, адже вітру, бо годен задути смертьом в плечы.

Єден з інтерналтів під ньом такє записал: *Слова потрясли, аж муранькы по скорі пішли. Нич додати, нич одняти. В пісні єст вшытко. Дякую за пісню чесну и зрозумілу. Іншый пише: Сесу пісню сьпіват мій ворог, но потрясло. Значыт, же розуміють, што творять. Дякую за чесніст. Жычу выжыти и збудувати нову, вільну державу розумных люди. И молити ся, може коли-небуд прощення приде!* Наведу ишы лем сесе: *Дякую кожному підписнику. Будь ласка, шануйте інших, намагайтесь бути людиною! Не допустіть, щоб образливі висловлювання та ненависні коментарі вийшли з-під контролю!*

Друга (youtube.com/watch?v=MJXhHwhiFck) написана єст в подібным дусі істинны, руский солдат барз добрі юж знає, же москва іх оциганіла. В Україну пришли за Русь воювати, а Київска Русь проти них повсталала, на скорі чують, же сумежна сеса земля єст ім нияк неприклонна. Бесідує, же вийти хочут з України, але розказано остати на ті землі. Жаліє, же чужы люде іх хоронят. Довідуєме ся, же москаликы на гет юж ся потратили и не знають, за што в Україні воюють, за чым росія в Україну іх послала. Принести мали свободу братньому народови, а боят ся стрічы з ним, бо аджи російськомовні Українці маюť іх за ворогів. Барз добрі знають, же захисники України хочут іх на стрямбы розорвати за нищіння іхнього Донбасу. Треба ім было в українській землі рити окопы, жебы дотерло до них, же іх проклинають народы мира. Бесідує, же, крім вчешніх Грузинів, Чеченців, Латишів, Абхазців и жытелів сирийской Пальміры, тепер и український Донбас. Сс справжний Росіянин жыє лем надійом, же даст Бог, же не вшыткы рускы солдаты згинут в Україні. Жыє надійом,

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки
Об'єднання лемків

«Лемківський кермеш» у Вільхівці

Уже 33-й раз у Вільхівці відбувся «Лемківський кермеш» – парафіяльне свято, яке є невіддільною частиною історії цього села в Нижніх Beskidach. Цьогорічне святкування розпочалося 20 травня майстер-класами з іконопису. Того ж дня, ввечері, відбувся концерт гурту «Терещане» із Завадки-Риманівської та гурту «Древутня» з Любліна. Танцювальну вечірку з люблінським гуртом супроводжував показ фільмів на лемківську тематику. Звісно, не обійшлося без співу гостей, які прийшли на свято.

Другий день «Кермешу» розпочався літургією в місцевому храмі Перенесення мощей св. Миколая. Пізніше відвідувачі свята змогли послухати музику у виконанні колективів з Польщі та Словаччини. Окрім «Древутні» та гурту «Шаротка» з Дуклі, були також словацькі «Svidnicki Heligonkari», дует Доміні Фабрічі та Дениса Яцкова.

«Кермеш» у Вільхівці – це релігійно-культурний захід, що відсилає нас до традиції відпустових свят на честь святого Миколая, які проводили в місцевому храмі аж до Другої світової війни. У 1947 році лемків було примусово виселено, однак з часом у село повернулося кілька десятків осіб.

Сьогоднішні Вільхівці охоплюють кільканадцять господарств, де проживає близько 60 мешканців, порівну лемків та поляків. Уже багато років горстка ініціативних людей, разом з членами Об'єднання лемків, намагається зберегти лемківські традиції від забуття, а «Кермеші» у Вільхівці, безсумнівно, є їхньою важливою частиною. ●

же в решті-решт росіяне омудріють и станут Росіянами, з України з оружьем в руках підуть просто на справжнього ворога (адже на кремль), росію очистити з путіновской хунты юж до цна и на *всегда*. Автор сесой пісні має в собі ищы живу совість, знає, же тяжко буде змити з себе гріхи війни о Україну. Знає, же до кінця життя буде мусіт носити сес тягар и жыти в непевности, ци аджи кед фурт молити ся буде и просити Українців и Бога о одпущыня провин, даколи дочекат ся такого.

Серед росіянами не бракує таких, котры мают одвагу голосно радити, што думают о сучасній рускій спробі анексії України. Штоправда, єст іх барз недуже (ани на лікарство не стане). До антивоєнного нурту мож зарахувати пісню: *Ты забыл, брат...* Виталія Аксёнова. Чуєме в ней, же: *Стоїме оба, с братом Кольом, на берегу Дніпра / Ты на лівым, я на правым, чом же так?* Споминат, же: *Мы с тобой в єдних пеленах, аджи соплях смарок... / Ты забыл братан, што там, под Черніговом, / Мама Тоня нас с тобой родили.* Пак переходит до гнешнього дня: *Лежимо в полі с братом Кольом, розорваны тіла... / То поле, то хыбаль Коля, а ту штоси хыбаль з мене... / Порозрываны танкы, розорване горло... / И саперска лопата в моеї груди стирчыт...*

Хоц пісня бесідує о трагедії, то отворат дверцята до заранішнього дня: *А вітер пісню сьпівал собі и през нас переходил. / Ой ты мати Україна, як же так? / Долго будем сесу рану зализывати, / Лем рубця ничым не вкрити. /*

А в синім небі брате, два голубкы, білы, / То душы нашы Колька ся взносят.

Єден з інтерналтів таке під ньом написал: *Виталий, як ся то тепер звикло бесідувати: РЕСПЕКТ И УВАЖУХА!!!, а іншый таке: Десятый рік..., ажке правильны слова! Розорвали бы живого... Ворогами стали рідны и блискы люде... Тяжко барз...* Під сесом піснем нашол єм и сесе: *Дішло до коренів душы! Мозок не хоче зрозуміти сесу войну! Мир вашому домови! Потрясаючы слова, трафляють в глубину душы, вытискают слезы, вдаряють в саму суть. Дякую за Вашу творчіст.*

Пісня „Я Украинка твоя, ты мой русский” тіж бесідує о братовбивчій війні. Єст проявом прожитого болю: *Двох сынів зродили сме. Я ніт, а ты-с плакал. / Я сміяла-ся зо щестя, кричалам: «Близнята вы мої!» / (...) / Єден впал на той, другий сын – на тамтой... / На какой стороні мы с тобой? / Плаче Бог над з ума сшедшом плянетом.* Пісня сеса, хоц выполнена больом розєднання блискых собі осіб, має оптимістичне закінчынє: *Вшитко промине - я встану и встане нарід, / И в сердцах Любовь воскресне. / Бог блишше гу нам спустит Свій Небосклін – / На рідных мовах засьпіваме пісні.* Тіж надію ся на сесе, же по „миротворчій” рускій операції Українці не будут жыти в єдиній великій державі, де бесідувати мож было бы лем па-рускы. Українська мова (и лемківська) жыти буде так долго, як долго ди-хати будеме. ●

Микола ДУПЛЯК

Відлітають сірим шнуром журавлі у вирії

Пам'яті св.п. Омеляна Мельника

Понад 60 років тому в польському місті Щецін діяв осередок активної української студентської молоді. У вищих школах цього міста навчалось багато українців, а найбільше – на україністиці Вчительської студії. В Українському суспільно-культурному товаристві вони влаштовували урочисті шевченківські концерти, танці та Маланки, на які з'їжджалась українська молодь навіть з

далеких міст Польщі. Тут діяв студентський хор, відбувалися театральні вистави. Студенти виступали в селах і містах з доповідями для переселених сюди внаслідок акції «Вісла» українців Закерзоння. Окрім навчання й громадської діяльності, місцева молодь створювала товариське середовище.

Минали роки. Чимало колишніх студентів виїхало з тодішньої Польщі в інші країни вільного світу. Деяких слід пропав, а інші продовжували плідно працювати в різних галузях і середовищах, зокрема в українському шкільництві. З того часу багато учасників вищеназваних подій відійшло у вічність, з якої нема вороття. Згадуємо їх теплим словом і пам'ятаємо про їхнє життя, що так швидко минуло. Серед тих, хто оселився в Америці, не стало Михайла Юречка, а згодом Дмитра Трояновського. У Канаді пішов з життя Богдан Назарович, а потім – і випускник україністики Михайло Дзвінка, публіцист й колишній ре-

дактор Лемківської сторінки «Нашого слова». Минулого року померла письменниця Олександра Мудра з Кракова, яка була активною учасницею студентського руху та українських танцювальних вечорів у Щеціні. А цього року спочив випускник щецінської україністики Омелян Мельник. Упевнений, що в Польщі живе чимало його друзів, які завдяки «Нашому слову» довідаються більше про життя покійного за океаном.

Омелян Мельник народився 21 серпня 1936 року в селі Морохів Сяніцького повіту. Від 1947 року жив на заслання в селі Попйолі, що до війни належало Східній Пруссії, а до Америки виїхав 1961 року. У місті Нью-Гейвен (штат Коннектикут) працював у промисловій галузі та водночас був активним діячем української громади. Ніколи не одружився. Коли ж став пенсіонером, виїхав до теплої Флориди, до міста Норт-Порт. Як український патріот і людина, свідомо своїх обов'язків, Омелян і тут був активним членом української громади. Він був тихим, скромним та простим, хоча мав свою думку в багатьох справах і відстоював її.

Омелян Мельник цікавився Україною. Дуже радів відновленню незалежності своєї Батьківщини, хвилювався через злочинну війну росії проти України. Бувши християнином і чесною людиною, у Флориді щедро підтримував Товариство української мови та заохочував знайомих допомагати в їхній роботі з підтримки видавничої діяльності «Просвіти» в Україні, фінансувати стипендії студентам з бідних родин в університетах Києво-Могилянська Академія та Острозька Академія.

На жаль, життя Омеляна обірвалось 28 лютого 2023 року. Повідомила про це читачів газети «Свобода» голова Товариства української мови, д-р Віра Боднарчук. У некролозі читаємо: «Омелян передавав щедрі фінансову підтримку на гуманітарну допомогу потерпілим і на потреби воїнів Збройних сил України. Він був щирим патріотом, який робив, що міг, щоб Україна та її народ перемогли свого північного ворога якнайшвидше».

Спи, друже, тихим сном. Хай тобі насниться рідна Лемківщина й сильна, нескорена Україна в колі вільних народів. Нехай американська земля буде тобі легкою. Вічна пам'ять!

ОГОЛОШЕННЯ

Шукаємо вчителя української мови на 2023/2024 навчальний рік до Міжшкільного пункту навчання української мови в Кошаліні (з вересня 2023 р.).

Бажано випускника україністики, який може проводити додаткові хореографічні, театральні або музичні заняття для дітей.

Резюме просимо надсилати на електронну адресу:

zup_koszalin@wp.pl

Детальна інформація за номером телефону:

94 342 64 70

*Управа Кошалінського відділу
та гуртка ОУП*

- Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, дирекція Загальноосвітнього ліцею у Білому Борі ім. Т. Шевченка, управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, запрошують на V УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР, який проходить 24 червня – 2 липня 2023 року (9 днів) в Білому Борі.

Організатори забезпечують: ● нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері) ● опіку інструкторів ● добрі умови ● екскурсії – поїздки на озеро і море ● спортивні змагання ● навчання українських пісень ● та інші розваги. Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи. Кількість місць обмежена.

Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні: тел. 94 342 64 70 або 503 005 378,

електронна адреса: zup_koszalin@wp.pl

biuro@admedia-consulting.pl

Запрошуємо!

Роман Білас, голова відділу ОУП в Кошаліні

Передплата «Нашого слова» на 2023 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	104,00 зл	208,00 зл	416,00 зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	118,00 зл	236,00 зл	472,00 зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
95,00 євро	190,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
145,00 дол КАНАД.	290,00 дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
113,00 дол США	225,00 дол США

- У кого ще трошки залишилася пам'ять про своїх предків і ту пам'ять хочете передати своїм дітям та онукам, запрошуємо на Любачівщину.

19.08.2023р. об 11.00 – Служба Божа в церкві в Жукові, а опісля панахиди в Жукові, Горайці та Новому Селі.

20.08.2023р. о 10.00 – панахиди на цвинтарі в Старому Люблинці,
об 11.00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахиди на цвинтарі.

Хоча б раз на рік походимо стежками наших предків.

Хто не може поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів та церкви людям, які поїдуть, або перекаже на рахунок:

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu, ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

Nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006 з допискою –Darowizna na cele statutowe - Lubliniec

Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас. Більше інформації в Олени Комар за тел. 502 168 247.

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Lesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusiczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

10-11 czerwiec 2023

48. Festiwal

ukraińskich
zespołów dziecięcych
**48. Фестиваль українських
дитячих ансамблів**

#SOLIDARNI Z UKRAINĄ

**Bałtycki
Teatr
Dramatyczny**
im. J. Słowackiego

Koncert
Sobota
godz. 11.00

Koncert Galowy
Niedziela
godz. 11.00

oglądaj Festiwal na kanale

organizator:

operatorzy medialni:

Dofinansowano ze środków budżetu Państwa.